

PRACA W DOBIE POSTĘPU I ROZWOJU

Andrzej Barczyński

Politechnika Częstochowska

ZMIANY REGULACJI PRAWNYCH NA RYNKU PRACY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Wprowadzenie

Celem artykułu jest wskazanie i prezentacja realnych zagrożeń dla możliwości realizacji deklarowanej polityki społecznej wobec aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych w kontekście zmian w regulacjach prawnych. Ponad 20-letnie doświadczenia oraz kierunek proponowanych zmian¹ w systemie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych uzasadniają postawienie tezy o ograniczonej skuteczności i pogłębiającej się rozbieżności pomiędzy deklarowaną polityką społeczną a efektami stosowanych rozwiązań.

Dla uzasadnienia postawionej tezy i sformułowania wniosków przeprowadzone zostały analizy: założeń do polityki społecznej wobec niepełnosprawnych, regulacji prawnych (obowiązujących i projektowanych), informacji statystycznych (GUS, MPiPS, PFRON) oraz publikacji traktujących o skuteczności rozwiązań systemowych w obszarze aktywizacji zawodowej niepełnosprawnych.

¹ Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Dz.U. z 2008 r., nr 237, poz. 1652.

Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych w polityce społecznej

Ideą przewodnią współczesnej polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych jest wyrównywanie szans² i aktywne włączenie w życie społeczne, zwłaszcza w społeczności lokalnej³.

Koncepcja rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych w tzw. polskim modelu rehabilitacji zawodowej zakłada, że rehabilitacja ta realizowana może być w co najmniej jednym obszarze zatrudnienia: w warsztatach terapii zajęciowej, w zakładach aktywności zawodowej, w zakładach pracy chronionej, a docelowo na otwartym rynku pracy.

Rozwiązaniem modelowym i pożądanym jest stopniowe przechodzenie osoby niepełnosprawnej przez poszczególne obszary zatrudnienia. Obszary te traktowane są jako etapy do pełnej rehabilitacji zawodowej osoby niepełnosprawnej. Oznacza to, że osoba niepełnosprawna powinna być poddawana rehabilitacji zawodowej w zorganizowanym systemie utworzonym przynajmniej przez warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej i zakłady pracy chronionej. Zakładając prawidłowe, sprawne funkcjonowanie wszystkich wymienionych obszarów można stwierdzić, że mogą one tworzyć zręby systemu wspierania aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych⁴.

Jednym z filarów i podstawą stabilności systemu jest (a oceniając realia – powinna być) równość między deklaracjami i zapisami ustawowymi a przeznaczonymi na ich realizację środkami i sposobem ich wydatkowania. Jest to oczywisty warunek wynikający z podstawowych wymogów dla możliwości stosowania zasad zarządzania systemem.

Analizując definicje systemu rehabilitacji zawodowej zarówno w obszarze deklaracji, jak i regulacji prawnych, założenia do modelu tego systemu można opisać w sposób następujący:

- podmiotem w systemie i głównym adresatem pomocy państwa jest pracująca osoba niepełnosprawna,
- pracodawca zainteresowany jest zapewnieniem pracy i tworzeniem sprzyjających warunków dla rehabilitacji i pracy osobie niepełnosprawnej,

² Rezolucja nr 48/96 Zgromadzenia Ogólnego ONZ z dnia 20 grudnia 1993 r. Standardowe zasady wyrównywania szans osób niepełnosprawnych.

³ A. Kurzynowski: Osoby niepełnosprawne w polityce społecznej. W: Polityka społeczna wobec osób niepełnosprawnych. Drogi do integracji. Red. J. Mikulski, J. Auleytner. WSzP TWP, Warszawa 1996.

⁴ A. Barczyński: Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych. Analiza rozwiązań. Propozycje na przyszłość. W: Zabezpieczenie społeczne w Polsce. Problemy do rozwiązania w najbliższej przyszłości. Red. G. Uścińska. IPiSS, Warszawa 2008.

- wsparcie państwa jest niezależne od wyników działalności gospodarczej pracodawcy i skierowane na tworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych w warunkach umożliwiających zapewnienie rehabilitacji i właściwych warunków pracy.

Założenia te korespondują z deklarowaną przez instytucje państwowe wola realizacjii polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych. W zakresie integracji i rehabilitacji zawodowej od lat deklarowana jest w Polsce wola stwarzania mechanizmów umożliwiających ich realizację w warunkach otwartego rynku pracy. Jest to deklaracja w pełni zgodna z polityką Unii Europejskiej wobec osób niepełnosprawnych.

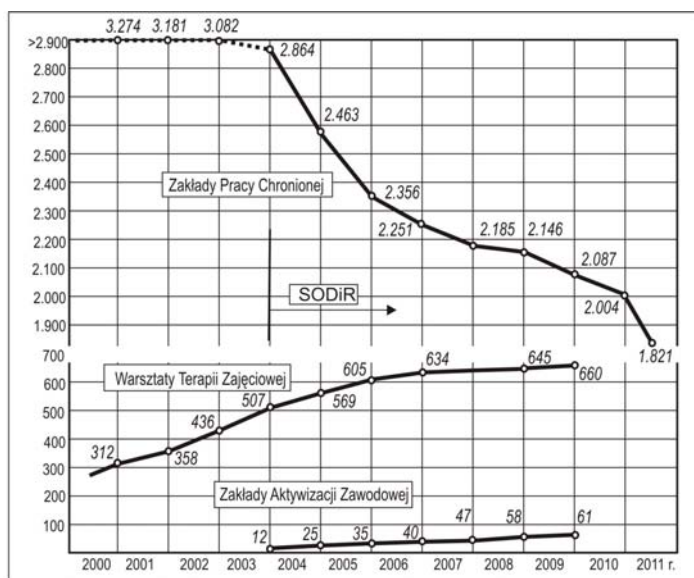
Stosunek państwa polskiego do osób niepełnosprawnych i ich praw wyartykułowany jest w uchwale Sejmu RP z dnia 1 sierpnia 1997 r.⁵.

Struktura systemu aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych

W chwili obecnej praktyczne efekty stopniowania zakresu i intensywności rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych (a przynajmniej ich części wykazującej postępy w rehabilitacji) odbiegają w sposób zasadniczy od modelowych założeń. Po latach doświadczeń można stwierdzić, że w działalności warsztatów terapii zajęciowej nie obserwuje się efektów w postaci stałej rotacji uczestników, naturalnego, wskazanego przez służby rehabilitacyjne, przechodzenia uczestników do innych form organizacyjnych rehabilitacji zawodowej. Niewystarczająca liczba miejsc (można szacować, że liczba potencjalnych uczestników jest co najmniej dwukrotnie większa niż liczba miejsc) powoduje, że uczestnikami WTZ-ów stają się osoby niepełnosprawne o małych szansach na pełną rehabilitację. Warsztaty tracą w ten sposób jedną z podstawowych funkcji, pierwszego ogniwa w łańcuchu systemu skutecznej rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych. Niestety, kolejne ogniwo rehabilitacji zawodowej, czyli zakłady aktywności zawodowej, znajdują się w embrionalnym stadium rozwoju.

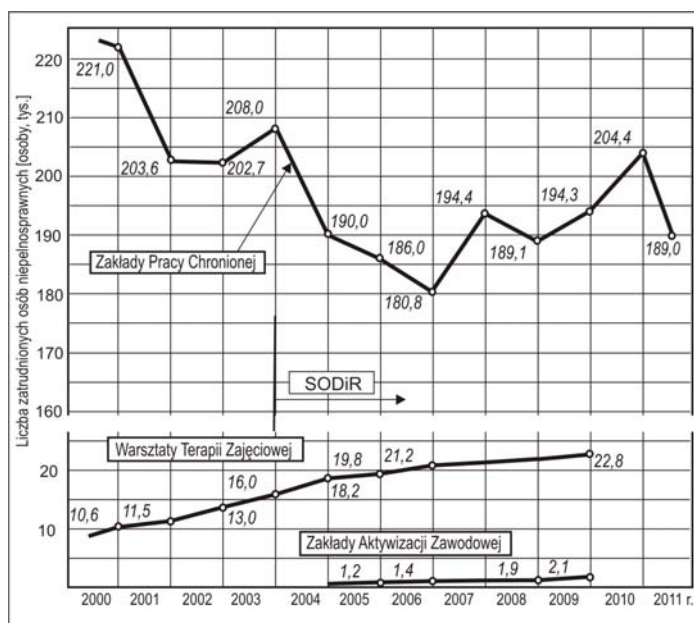
Rys. 1 zawiera graficzną prezentację dynamiki zmian w elementach struktury systemu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych w latach 2006-2010, natomiast rys. 2 zmiany zatrudnienia w tych podmiotach.

⁵ Uchwała Sejmu RP z dnia 1 sierpnia 1997 r. – Karta Praw Osób Niepełnosprawnych. M.P. z dnia 13 sierpnia 1997 r.

Rys. 1. Liczba ZPCh, ZAZ oraz WTZ w latach 2000-2010

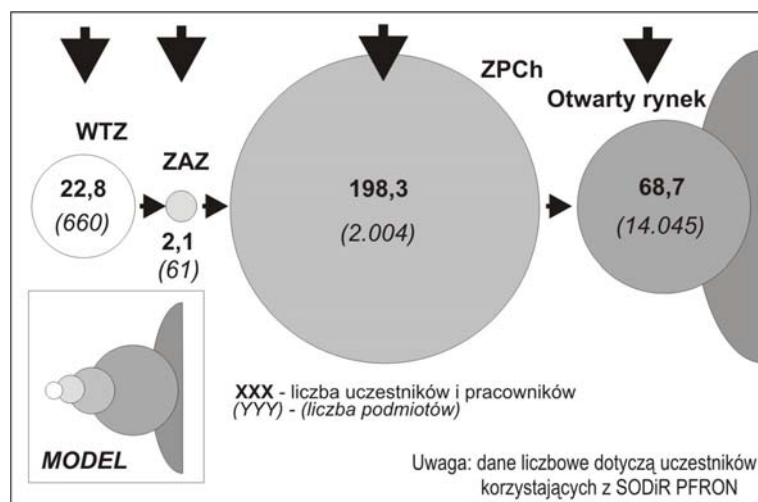
Źródło: Informacje Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych na podstawie danych PFRON (sierpień 2011 r.).

Rys. 2. Liczba niepełnosprawnych pracowników (ZPCh, ZAZ) oraz uczestników (WTZ) w latach 2000-2010

Źródło: Informacje Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych na podstawie danych PFRON i informacji wojewodów (sierpień 2011 r.).

Analiza dostępnych danych skłania do sformułowania wniosku o niskim poziomie skuteczności systemu z punktu widzenia realizacji jego podstawowego celu, jakim jest stopniowe przechodzenie osoby niepełnosprawnej w procesie rehabilitacji zawodowej przez poszczególne formy organizacyjne systemu. Istotną barierą są dysproporcje pomiędzy liczbą poszczególnych form (WTZ, ZAZ, ZPCh) i odwrócone proporcje w ich liczbie. Ilustracją tego zjawiska w skali kraju jest schemat na rys. 3. Przyjmując, że we wskazanym na rysunku rozwiązaniu modelowym wielkości powierzchni poszczególnych kół odpowiadają w swych proporcjach liczbie poszczególnych form organizacyjnych podmiotów realizujących rehabilitację zawodową, widać wyraźnie, że rzeczywiste liczby odbiegają rażąco od modelu.

Rys. 3. Rzeczywista drożność systemu aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnością w warunkach 2009/2010 roku

Wsparcie finansowe zatrudniania osób niepełnosprawnych

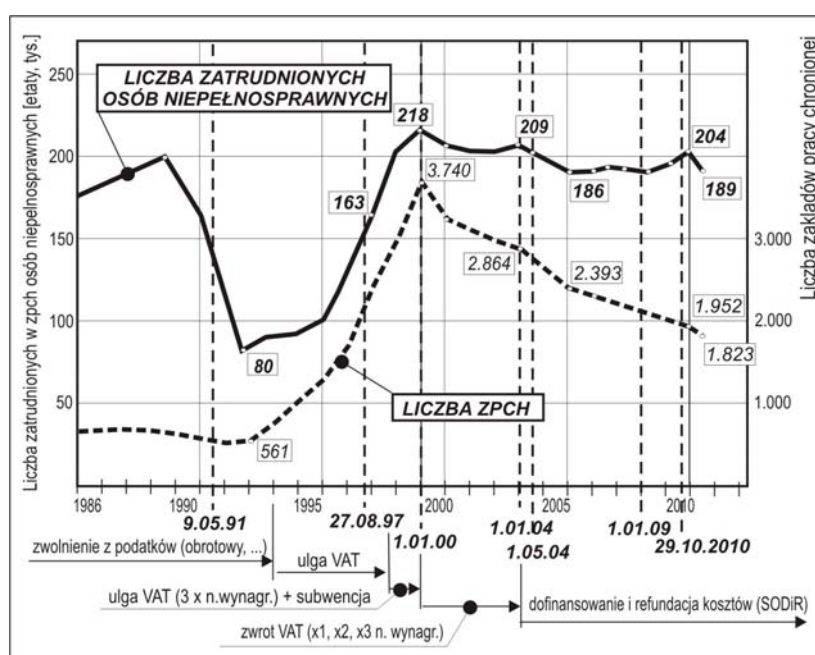
Podstawowym elementem motywacyjnym w tworzeniu w różnych formach organizacyjnych miejsc pracy dla niepełnosprawnych jest wsparcie w postaci dofinansowania wynagrodzeń.

Naturalnym oczekiwaniem wobec systemu wspierania finansowego pracodawców jest, aby konsekwencją jego sprawnego funkcjonowania było stymulowanie wzrostu zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy⁶,

⁶ Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. – Karta Praw Osób Niepełnosprawnych. M.P. z 1997 r., nr 50, poz. 475.

a w odniesieniu do niepełnosprawnych o ograniczonej produktywności do zatrudnienia w warunkach chronionych⁷. Można zatem oczekiwać, że system wspomagania w sposób szczególnie będzie preferował tworzenie warunków do skutecznej rehabilitacji i pracy proporcjonalnie do stopnia niepełnosprawności i jej uciążliwości.

Rys. 4 ilustruje zmiany na polskim rynku chronionym w kontekście najistotniejszych zmian w regulacjach prawnych dotyczących mechanizmu finansowego wsparcia aktywizacji zawodowej niepełnosprawnych, jakim są dofinansowania i refundacje mające z założenia kompensować podwyższone koszty ponoszone przez pracodawcę z tytułu zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Rys. 4. Dynamika zmian w ZPCh w latach 1985-2010 ze wskazaniem różnych form wsparcia finansowego

Wykres jest jednocześnie ilustracją obserwowanego od lat zjawiska dużej wrażliwości systemu aktywizacji zawodowej niepełnosprawnych na warunki

⁷ Zalecenie nr R(92)6 Komitetu Ministrów Rady Europy z dnia 9 kwietnia 1992 r. w sprawie spójnej polityki wobec osób niepełnosprawnych – rozdział VII, pkt 1.2. „Ludzie, których zdolność do pracy produktywnej jest ograniczona lub którzy są tak ciężko poszkodowani, że okresowo lub stale nie są w stanie podjąć pracy w normalnym środowisku pracy, powinni znaleźć zatrudnienie w środowisku chronionym”.

otoczenia (obudowa prawna, wysokość dofinansowań, sytuacja gospodarcza firm)⁸.

Przełom społeczno-gospodarczy w Polsce na początku lat 90., skutkując m.in. wprowadzeniem elementów gospodarki rynkowej, powodował m.in. konieczność zmian zasad ekonomicznego wsparcia firm zatrudniających osoby niepełnosprawne. Również zmiany rozwiązań podatkowych (np. zastąpienie podatku obrotowego podatkiem od towarów i usług VAT i wprowadzenie PIT i CIT) oraz w systemie ubezpieczeń przekładały się na konieczność modyfikacji regulacji prawnych wsparcia finansowego aktywizacji zawodowej niepełnosprawnych. Na taki stan nakładały się inicjatywy zmian będące reakcją na pojawiające się zjawiska wykorzystywania systemu do rozwiązań o charakterze patologicznym. Jednocześnie wprowadzano rozwiązania, które w założeniach miały poprawić efektywność systemu. W okresie od września 1997 r. do kwietnia 2012 r. ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁹ nowelizowana była 58 razy.

W latach 1991-1993 podstawowym narzędziem wsparcia finansowego zakładów pracy chronionej było zwolnienie z wskazanych ustawowo¹⁰ podatków i niepodatkowych należności budżetowych. Wprowadzenie podatku VAT skutkowało wprowadzeniem ulgi związanej z tym podatkiem. Przybierała ona różne formy. W latach 1994-1996 był to zwrot na wniosek pracodawcy po decyzji MPiPS, zastąpiony w 1997 roku zwolnieniem z odprowadzania¹¹ i częściowym ograniczeniem wysokości¹². Ustawa z 1997 roku wprowadziła również częściowe dofinansowanie składek ZUS. Od 1 stycznia 2000 roku wprowadzono kolejne zmiany „uszczelniające” system, polegające na zastąpieniu zaniechania poboru VAT jego zwrotem (z zachowaniem uzależnienia wysokości od krotności najniższego wynagrodzenia) oraz odstąpieniem od zwolnienia z odprowadzania PIT i CIT.

Zasadnicza zmiana form wsparcia nastąpiła od 1 stycznia 2004 roku. Wsparcie finansowe ZPCh utraciło związek z VAT, wprowadzone zostało dofinansowanie ze środków PFRON (w ramach systemu SODiR). Wprowadzono

⁸ A. Barczyński: Wrażliwość systemu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych na czynniki zewnętrzne. W: Ergonomia niepełnosprawnym w wieku informacji. Red. J. Lewandowski, J. Lecewicz-Bartoszewska. Monografie, Wydawnictwo Politechniki Łódzkiej, Łódź 2004.

⁹ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Dz.U. 123/97, poz. 776, z późn. zm. oraz związane akty wykonawcze.

¹⁰ Ustawa z dnia 9 maja 1991 r. o zatrudnianiu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych. Dz.U. 46/91 z późn. zm.

¹¹ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Dz.U. 123/97, poz. 776.

¹² Krotność aktualnego najniższego wynagrodzenia proporcjonalnie do liczby zatrudnionych niepełnosprawnych (x 3 dla stopnia znacznego, x 2 dla stopnia umiarkowanego i x 1 dla stopnia lekkiego).

również dofinansowanie zatrudnienia niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy (na poziomie niższym niż dla ZPCh). Od połowy 2004 roku wsparcie ze środków PFRON zaczęto traktować jako pomoc publiczną¹³ podlegającą rozliczeniu i ograniczaniu, początkowo do poziomu 100% płacy brutto osoby niepełnosprawnej, a od 1 stycznia 2009 roku do poziomu 75% kosztów płacy¹⁴. Od 1 stycznia 2009 roku zlikwidowano również częściowe finansowanie przez PFRON i budżet państwa składki ZUS¹⁵. Kolejne istotne zmiany nastąpiły od 1 stycznia 2011 roku. Polegały one na relatywnym obniżeniu kwot dofinansowań poprzez „zamrożenie” kwoty bazowej (od której naliczane jest procentowo dofinansowanie nominalne) na poziomie wynagrodzenia minimalnego w 2009 roku¹⁶. Istotną zmianą o charakterze systemowym było zrównanie od 1 stycznia 2013 roku poziomu dofinansowań dla otwartego i chronionego rynku pracy.

Rys. 5 stanowi poglądową ilustrację relacji między płacą brutto osoby niepełnosprawnej a wysokością ustawowego dofinansowania i ustawowymi ograniczeniami poziomu pomocy publicznej w różnych stanach prawnych, natomiast tabela 1 zawiera zestawienie poziomu dofinansowań nominalnych jako pochodnych kwot bazowych dla otwartego i chronionego rynku pracy w przedziale lat 2009-2013.

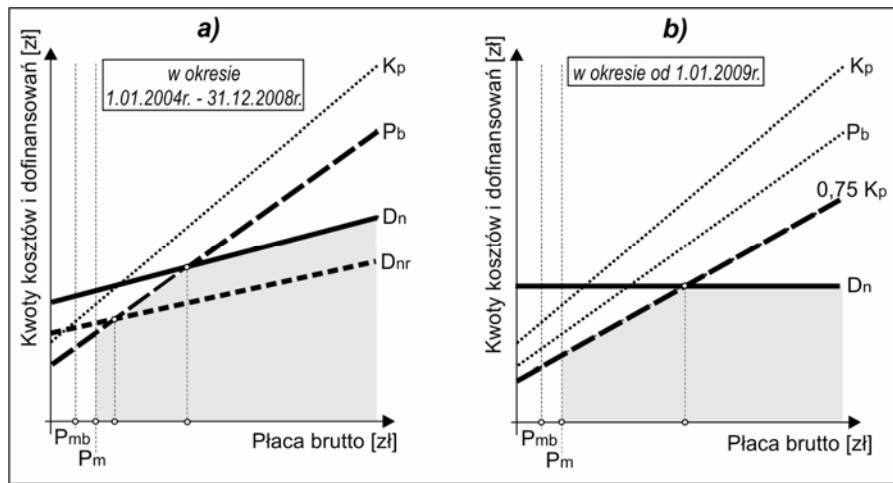
Pamiętając, że wynagrodzenie osób niepełnosprawnych najczęściej jest równe płacy minimalnej lub nieznacznie je przekracza i analizując wysokość nominalnego dofinansowania dla grup specjalnych dla chronionego i otwartego rynku pracy, z uwzględnieniem bariery 75% kosztów płacy, widoczne jest zjawisko pozornej preferencji i gradacji wsparcia finansowego dla niepełnosprawnych, dla których zatrudnienie chronione jest dedykowane szczególnie.

¹³ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie i uchyleniu niektórych ustaw w związku z uzyskaniem przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej. Dz.U. nr 96, poz. 959 i Rozporządzenie Komisji (WE) NR 2204/2002 z dnia 12 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy państwowej w zakresie zatrudnienia. Dz. Urz. WE, L 337/3 (13.12.2004. PL).

¹⁴ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń blokowych). Dz. Urz. WE L 214 z 09.08.2008; Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Dz.U. z 2008 r., nr 237, poz. 1652.

¹⁵ D. Multańska, I. Suszek: Pomoc finansowa na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Wydawnictwa Info-Baza, Poznań 2009.

¹⁶ Ustawa z dnia 29 października 2010 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw. Dz.U. z 2010 r., nr 226, poz. 1475.

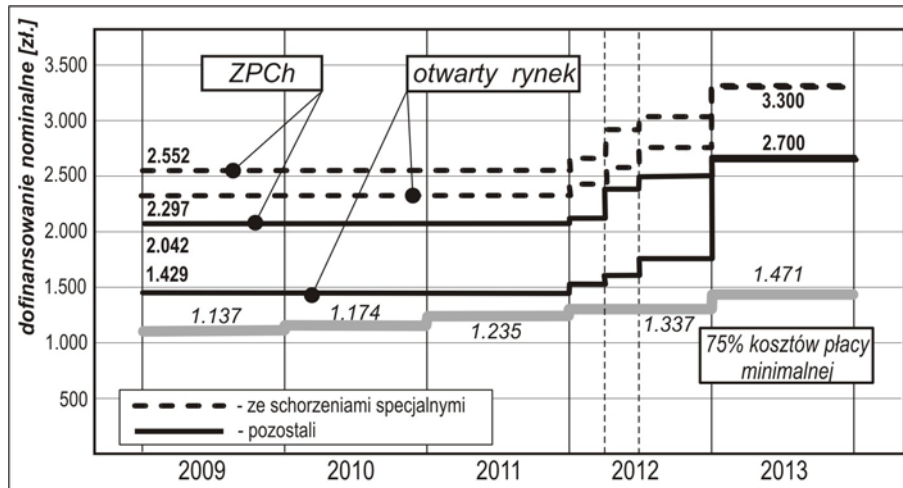

Oznaczenia symboli:

K_p – koszty płacy, P_b – płaca brutto, P_m – płaca minimalna (aktualna), P_{mb} – kwota bazowa (płaca minimalna w określonym przepisami przedziale czasowym), D_n – wysokość dofinansowania nominalnego, D_{nr} – dofinansowanie nominalne w wysokości określonej ryczałtowo (bez potrzeby rozliczania dodatkowych kosztów).

Rys. 5. Graficzna interpretacja zależności między poziomem płacy osoby niepełnosprawnej a dofinansowaniem realnym, możliwym do uzyskania przez pracodawcę w różnych stanach prawnych

Rys. 6 prezentuje zmiany poziomu dofinansowania nominalnego dla osób niepełnosprawnych zatrudnionych na otwartym i chronionym rynku pracy przykładowo dla znacznego stopnia niepełnosprawności. Wskazany został również poziom dofinansowania realnego dla wynagrodzenia minimalnego wynikający z ograniczenia dofinansowania do wysokości 75% kosztów płacy.

Rys. 6. Poziom dofinansowań nominalnych w latach 2009-2013 dla grupy specjalnej w stopniu znacznym wg stanu prawnego na kwiecień 2012 roku

Tabela 1

Dofinansowanie nominalne do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych
w latach 2009-2013¹⁷

Okres	Kwota bazowa	Miejsce pracy	Rodzaj niepełnosprawności	Dofinansowanie (% kwoty bazowej)		
				stopień znaczny	stopień umiarkowany	stopień lekki
1		2	3	4	5	6
1.01.2009- -31.12.2011	1276,-	ZPCh	gr. specjalna	200,0	180,0	100,0
			pozostali	160,0	140,0	60,0
		otwarty rynek	gr. specjalna ¹⁾	180,0	162,0	90,0
			pozostali ²⁾	112,0	98,0	42,0
1.01- -30.03.2012	1276,-	ZPCh	gr. specjalna	210,0	165,0	90,0
			pozostali	170,0	125,0	50,0
		otwarty rynek	gr. specjalna ¹⁾	189,0	148,5	81,0
			pozostali ²⁾	119,0	87,5	35,0
1.04- -30.06.2012	1386,-	ZPCh	gr. specjalna	210,0	165,0	90,0
			pozostali	170,0	125,0	50,0
		otwarty rynek	gr. specjalna ¹⁾	189,0	148,5	81,0
			pozostali ²⁾	119,0	87,5	35,0
1.07- -31.12.2012	1386,-	ZPCh	gr. specjalna	220,0	155,0	85,0
			pozostali	180,0	115,0	45,0
		otwarty rynek	gr. specjalna ¹⁾	198,0	139,5	76,5
			pozostali ²⁾	126,0	80,5	31,5
1.01- -31.12.2013	1500,-	ZPCh	gr. specjalna	220,0	140,0	80,0
			pozostali	180,0	100,0	40,0
		otwarty rynek	gr. specjalna ³⁾	220,0	140,0	80,0
			pozostali ³⁾	180,0	100,0	40,0

¹⁾ – 70% kwoty przysługującej ZPCh,

²⁾ – 90% kwoty przysługującej ZPCh,

³⁾ – 100% kwoty przysługującej ZPCh.

Szczegółowe analizy¹⁸ dowodzą, że zwłaszcza w przypadku poziomu płacy zbliżonej do płacy minimalnej (najczęstszy przypadek w odniesieniu do osób niepełnosprawnych) występują najbardziej niekorzystne zjawiska z punktu widzenia priorytetów polityki społecznej. Jest to konsekwencja konfliktu pomiędzy

¹⁷ Ustawa z dnia 29 października 2010 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw. Dz.U. z 2010 r., nr 226, poz. 1475, stan prawny: kwiecień 2012 r.

¹⁸ A. Barczyński: Analiza wskaźnikowa finansowego wspomaganie zatrudniania osób niepełnosprawnych. Dział Wydawnictw KIG-R, Warszawa 2006; J. Jaworski: Praca dla osób niepełnosprawnych w zwalczaniu ich wykluczenia społecznego. Ocena polskiego systemu wspierania zatrudnienia osób niepełnosprawnych. IPiSS, Warszawa 2009.

preferencjami polityki społecznej, prezentowanymi m.in. przez zróżnicowany poziom dofinansowania dla różnych stopni i rodzajów niepełnosprawności, a ograniczeniami będącymi pochodną regulacji prawnych dotyczących ograniczeń pomocy publicznej dla firm funkcjonujących w warunkach gospodarki rynkowej¹⁹.

Podsumowanie

Analizując ewolucję i stan polskiego systemu aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, należy wskazać istotny mankament praktycznej realizacji rozwiązań systemowych, jakim jest brak drożności w przechodzeniu osoby niepełnosprawnej przez poszczególne formy organizacyjne systemu rehabilitacji.

Dotychczas stosowane mechanizmy aktywizacji zawodowej charakteryzuje ograniczona skuteczność. Występują mechanizmy i bariery, których aktualnie realizowana polityka społeczna i system rehabilitacji zawodowej nie eliminują.

Pamiętając, że wynagrodzenie osób niepełnosprawnych najczęściej jest równe płacy minimalnej lub nieznacznie ją przekracza i analizując wysokość nominalnego dofinansowania dla grup specjalnych dla chronionego i otwartego rynku pracy, z uwzględnieniem bariery 75% kosztów płacy, widoczne jest zjawisko pozornej preferencji i gradacji wsparcia finansowego dla niepełnosprawnych, dla których zatrudnienie chronione jest dedykowane szczególnie.

Analiza skuteczności rozwiązań systemowych i zastosowanych narzędzi wsparcia ekonomicznego uprawnia do stwierdzenia, iż realny obraz aktywności zawodowej odbiega od modelu, a wprowadzane korekty skutkują odmiennie od założeń i oczekiwań.

Ograniczenia prawne w systemie finansowania w obecnej formie systemu aktywizacji zawodowej niepełnosprawnych działają antymotywacyjnie na zatrudnianie w warunkach chronionych osób niepełnosprawnych, dla których ta forma zatrudnienia powinna być w szczególności otwarta. Niezbędne wydaje się stworzenie warunków, aby zatrudnienie chronione i rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych realizowane były w organizacjach, których misja i cele nie są ukierunkowane na realizację efektów biznesowych (organizacje *non profit*, organizacje pożytku publicznego, stowarzyszenia, fundacje, organizacje prowadzące działalność pożytku publicznego).

¹⁹ A. Barczyński: Analiza rynku pracy dla osób niepełnosprawnych w świetle zmian wynikających z nowelizacji z dnia 29.10.2010 r. ustawy o rehabilitacji i zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. W: Aktualne problemy życia i pracy osób niepełnosprawnych w Polsce. Red. A. Kurzynowski, H. Waszkowski. TWK, Warszawa 2012.

CHANGES IN LEGAL REGULATIONS ON THE LABOUR MARKET OF PEOPLE WITH DISABILITIES

Summary

Economic and political transformations, that took place in Poland in the early 90's, significantly affected conditions in the labour market of people with disabilities. Companies employing disabled people, when operating in the system of professional activation of disabled, became a participant of competitive economy.

New solutions in the field of social policy for the activation of disabled people include the mechanisms of economic support through the co-financing and refunds. The open labour market has become the declared target area of employment for people with disabilities. The aim of protected labour market was to develop towards the employment, in particular, of people whose type and degree of disability restricts reasonable opportunity to work on the open market.

The analysis of effectiveness of system solutions and used economic support tools permits to conclude, that the real picture of occupational activity differs from the model and effects of implemented corrections are different from assumptions and expectations.

Effective from January 1st, 2009, the amendment of basic legal act on the shape of professional activation system that is the Act on Social and Vocational Rehabilitation and Employment of Disabled, results, inter alia, in the lack of connection between the nominal amount of financial support and the amount of gross wages and the significant approximation of grants amount for disabled people employed in the open and protected labour market (since January 1st, 2013 there will be the alignment). Legal restrictions on the financing system in the current form of vocational activation system of disabled act in the antimotivational way on the employment of people with disabilities in protected working conditions – for those people this form of employment should be particularly open. It seems necessary to create conditions for sheltered employment and social rehabilitation of disabled people to be implemented in organizations that mission and goals are not aimed at achieving business results (“non-profit” organizations, public benefit organizations, associations, foundations, organizations running public benefit activity).